

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2558/ 00317

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	27 พ.ค. 2558	24	8816	5

จาก “อาณาจักรล้านนา” สู่ “เมืองเชียงใหม่”

พระญามังราย ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์มังรายสร้างเวียงกุมกาม (ปัจจุบันอยู่ในเขตท้องที่หมู่ 11 ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่) ริมฝั่งแม่ระมิงค์ เมื่อ พ.ศ.1837 ต่อมาทรงสร้างเมืองนพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่ พ.ศ.1839 โดยเชิญพระสหายคือพ่อขุนรามคำแหงแห่งเมืองสุโขทัยและพระญางำเมืองแห่งเมืองพะเยา เป็นที่ปรึกษาวางผังเมือง

ล้านนาได้แผ่แสนยานุภาพไปถึงแพร่ น่าน พิชญโลก มีอารยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ภาษาพูดเป็นของตนเอง พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่งในรัชสมัยพระญากือนาและพระเจ้าติโลกราช แต่หลังจากสิ้นรัชสมัยพระเมืองแก้ว กษัตริย์องค์ที่ 14 แห่งราชวงศ์มังรายแล้ว เชียงใหม่เริ่มเสื่อมลงจนถึงยุคของพระเจ้าเมกุฏิสุทธิวงศ์ พระเจ้าบุเรงนองกษัตริย์พม่าสามารถยึดเชียงใหม่ได้ในปี พ.ศ.2101

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2558/ 00317

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	27 พ.ค. 2558	24	8816	5

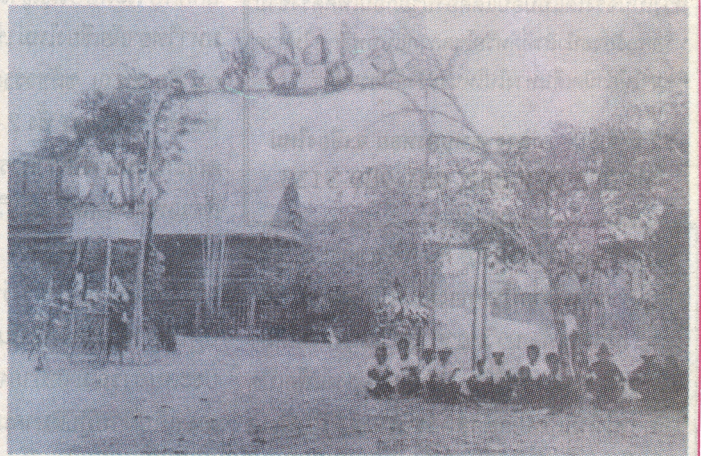
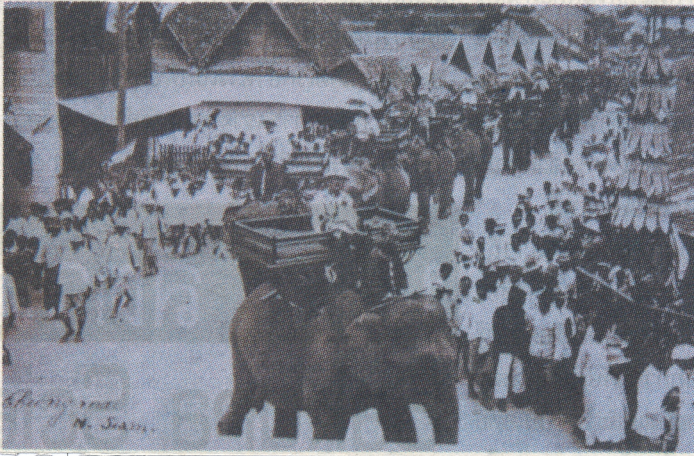

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	27 พ.ค. 2558	24	8816	5

แต่ยังคงให้พระเจ้าเมกุสิทุธิวงศ์ปกครองเชียงใหม่ในฐานะเจ้า และทรงแต่งตั้งเจ้ากาวิละเป็นพระญาภาวิละครองนครลำปาง ประเทศราช ต้องส่งส่วยและต้นไม้ทองต้นไม้เงินเป็นบรรณาการ โดยขึ้นกับกรุงธนบุรี แต่พม่าไม่ละความพยายามได้ยกทัพมาตีให้กองทหารพม่า 10,000 นายกำกับการบริหารราชการแผ่นดิน เชียงใหม่อีกหลายครั้ง

ล้านนาภายใต้การปกครองของพม่า

พ.ศ.2107 พม่าปลดพระเจ้าเมกุสิทุธิวงศ์ จากราชบัลลังก์ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พระญาภาวิละเจ้าผู้ครองนครลำปางเป็นแต่งตั้งพระนางวิสุทธิเทวีเป็นเจ้าผู้ครองนคร แต่เมื่อพระนาง พระยาวชิรปราการ สืบต่อจากพระญาจำบ้าน เป็นเจ้าหลวงเชียงใหม่ สวรรคตแล้วพม่าได้แต่งตั้งเจ้านายและข้าราชการของพม่ามา องค์ที่ 1 ต้นราชวงศ์ทิพย์จักร หรือ ต้นราชวงศ์ของเจ้านายฝ่ายเหนือ

ปกครองเชียงใหม่รวม 17 คน เป็นเวลานานถึง 216 ปี ช่วงเวลานี้ เชียงใหม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจทั้งของพม่าและกรุงศรีอยุธยา (รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช)

ชาวล้านนาได้พยายามรวบรวมกำลังเพื่อเป็นอิสระจากพม่าหรือเพื่อ “ฟื้นม่าน” พระญาสุลวะฤไชยนามเดิม “หนานทิพย์ช้าง” ขับไล่กองกำลังพม่าออกจากวัดพระธาตุลำปางหลวงและได้ครองเมืองลำปาง เมื่อ พ.ศ.2275 ต่อมาพม่ายึดลำปางคืนได้และแต่งตั้งเจ้าชายแก้วบุตรพระญาสุลวะฤไชย ครองลำปาง เมื่อ พ.ศ.2307

การรวมล้านนาเข้าสยาม

พม่าซึ่งรักษาเมืองต่างๆ กดขี่ข่มเหงชาวล้านนา เกณฑ์ไพร่พลไปทำสงคราม เรียกเก็บทรัพย์สินและเสบียงอาหาร สร้างความเจ็บแค้น ไม่พอใจแก่ขุนนาง ชาวมืองล้านนาจึงได้พยายามลุกขึ้นกอบกู้เอกราชของตน แต่เนื่องจากขาดกำลังจึงทำการไม่สำเร็จ

พ.ศ.2314 พระเจ้ากรุงธนบุรียกกองทัพมาตีเชียงใหม่ พระญาจำบ้านได้ชักชวนเจ้ากาวิละบุตรเจ้าฟ้าชายแก้วแห่งลำปางเข้าร่วมกองทัพไทยขับไล่พม่าออกจากล้านนา ตีเมืองเชียงใหม่ได้ใน พ.ศ.2319 ล้านนาจึงรวมเข้ากับสยาม พระเจ้ากรุงธนบุรีทรงแต่งตั้งพระญาจำบ้านเป็นพระยาวชิรปราการครองนครเชียงใหม่

สายสกุล “เจ้าเจ็ดตน” บุตรหลาน พระญาสุลวะฤไชย ที่ปกครอง เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูนและลำปาง

เชียงใหม่มีฐานะหัวเมืองประเทศราชในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น เจ้าเมืองมีอาญาสิทธิในการปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรมประเพณี เที่ยงพระมหากษัตริย์ กรุงเทพฯกำหนดหน้าที่ของเจ้าเมือง 4 ประการ คือ ช่วยป้องกันพระราชอาณาเขต ช่วยขยายพระราชอาณาเขต ช่วยเหลือในการสงคราม และ ส่งเครื่องราชบรรณาการและต้นไม้เงินต้นไม้ทองทุก 3 ปี

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 หลังการทำสนธิสัญญาเชียงใหม่กับอังกฤษเมื่อ พ.ศ.2416 รัฐบาลได้ส่งข้าราชการมาควบคุมดูแล แนะนำ ประสานงานให้เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ปฏิบัติตามสนธิสัญญา อำนาจของเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่เริ่มลดลงจนถึงเจ้าหลวงองค์สุดท้ายคือเจ้าแก้วว้าวรัฐ เชียงใหม่มีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย

เอกสารประกอบ

เจ้าหลวง เจ้าแผ่นดิน เอกสารประกอบการเปิดอาคารพิพิธภัณฑ์ โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ